

Referat "AMD anno 2026" – af Ane Sofie Lindahl Andersen, SUH

Oplæg ved Benjamin Sommer Thinggaard, læge, ph.d., klinisk adjunkt, HU fase 2, Vejle:

Oplægget gav en opdatering på den nyeste viden om behandlingsmuligheder ved aldersrelateret maculadegeneration (AMD) samt et indblik i, hvordan patienter oplever og håndterer livet med sygdommen. Oplægsholder har desuden udarbejdet en ph.d.-afhandling med fokus på patientperspektivet: *Patient Perspectives on Intravitreal Anti-Vascular Endothelial Growth Factor Therapy for Neovascular Age-Related Macular Degeneration*.

Hvorfor er AMD interessant?

- Hvordan kan vi organisere behandling ved både våd og tør AMD
- AMD rammer en ældre patientgruppe – gennemsnitsalderen ved behandlingsstart er 77 år
- Middellevetiden er stigende, hvilket øger sygdomsbyrden

Epidemiologi

- I 2040 forventes ca. 288 millioner mennesker globalt at have AMD
- Tidlig AMD (tør AMD) forekommer hos ca. 25% af befolkningen over 60 år (svarer til 388.000 danskere)
- Sen AMD (geografisk atrofi og neovaskulær AMD) er den hyppigste årsag til irreversibelt synstab i Europa
- Ca. 70.000 danskere lever med sen AMD

Behandling ved Våd AMD

- Anti-VEGF-behandling er standard; der findes flere præparater i Danmark
- Forskellene mellem præparaterne vurderes som relativt små – det afgørende er, at patienterne modtager behandling
- Behandlingsstrategier varierer (fx treat-and-extend, observe-and-plan, TANGO)
- Nye tiltag som port-systemer undersøges; fase 3-studier viser lovende resultater

Tør sen AMD – geografisk atrofi

- Starter ofte parafovealt, visus kan initialt være relativt bevaret indtil der er foveal involvering; vær opmærksom på at et godt visus ikke altid er et udtryk for god synsfunktion
- Progredierer over tid
- Injektionsbehandling (samme princip som anti-VEGF) er godkendt i USA, men afvist i Europa; bremser progression i begrænset omfang uden at forbedre synet
- PRIMA-implantat (subretinal mikrochip kombineret med briller/iPhone) undersøges i fase 3-studier

Tidlig/intermediær AMD

- Lysterapi er FDA-godkendt i USA og tilbydes privat; effekten vurderes som sparsom

Forebyggelse

- Kendte risikofaktorer: alder, genetik, rygning, kost og fysisk aktivitet
- Livsstilsinterventioner er ikke tilstrækkeligt undersøgt – forsigtighed i rådgivning anbefales
- I Roskilde pågår et randomiseret studie om fysisk aktivitet og geografisk atrofi
- AREDS2-højdosisevitaminer kan forebygge progression og anbefales ved våd AMD på ét øje eller tør AMD på begge øjne
- Effekt af akupunktur og lignende er ikke dokumenteret
- Et spørgeskemabaseret studie understreger vigtigheden af at inddrage patientperspektivet i drøftelser om forebyggelse og behandling af våd AMD.

Bilkørsel

- Studier viser, at våd AMD påvirker patienters mulighed for bilkørsel
- Det er vigtigt aktivt at tale med patienter om bilkørsel
- Ved visus < 0,5 på bedste øje (skal måles binokulært) skal patienten informeres om kørselsforbud, og dette skal journalføres
- Både egen læge og i visse tilfælde embedslægen bør informeres for retslig gyldighed

Nye briller

- Retinal væske kan påvirke akselængde og dermed refraktion
- Mindre mængder væske (< ca. 75–100 µm) kan være acceptabelt ved brilleordination
- Det er ikke evidensbaseret, hvornår nye briller bør ordineres – ofte når patienten selv føler sig klar
- Forventningsafstemning er central

Afslutning af behandling

- Studier om livskvalitet hos patienter, der afslutter anti-VEGF-behandling, viser behov for mere viden
- Der mangler forskning i, hvornår det eventuelt giver mening at stoppe behandlingen tidligere

Take home messages

”Den gennemsnitlige patient med våd AMD lever i 12 år fra diagnosetidspunkt”

”Behandling for våd AMD er ekstrem effektiv modsat behandling for geografisk atrofi og tør AMD”

”Rygestop, ændret kost eller øgning af aktivitet mildner nok ikke AMD – men skader ikke”

”AREDS2 (4 tabl. dagligt) til intermediaær tør AMD eller våd AMD på et øje – intet andet dur”

”Hver 5. patient med våd AMD er utryk ved at køre bil”

”Retina behøver ikke være tør, før man får nye briller”

”Få med våd AMD stopper i behandling af egen fri vilje”